

Sedimentbeheer Westerschelde

Dynamisch estuarium met watersnelweg

Foto: Edwin Paree

Verhaal van het gebied

In de afgelopen eeuwen is het wateroppervlak van de Westerschelde afgenomen door inpolderingen en de vorm is vastgelegd door bedijking. Recenter is voor de bereikbaarheid van de Scheldehavens de vaargeul drie keer verruimd. Daardoor is er minder ruimte voor natuurlijke dynamiek. Deze ingrepen hebben gezorgd voor een toename van de getijslag. Samen met de zandwinning en het continue baggeren en weer storten van de baggerspecie, heeft dit grote effecten op de zand- en slibstromen in het estuarium. Het natuurlijke proces van opbouw en afbraak van schorren, slikken en platen is daardoor sterk verstoord. Zandplaten worden hoger en steiler. Tegelijkertijd worden de geulen steeds dieper. Zo is in de Westerschelde een tekort ontstaan aan laagdynamisch ondiepwatergebied, belangrijk voor onder andere jonge vis. Ook is een tekort aan intergetijdengebied, belangrijk leef- en voedselzoekgebied voor bodemdieren en vogels.

Sedimentbeheer Westerschelde: wat gaat er gebeuren?

In de huidige situatie wordt de vaargeul regelmatig gebaggerd. Het sediment dat bij het baggeren vrijkomt wordt onder andere op plaatsen gestort waar het kan bijdragen aan het herstel van laagdynamisch ondiepwater- en intergetijdengebied (plaatrandstortingen). Het voornemen is om de huidige bagger- en stortstrategie nog meer dan nu te richten op de ontwikkeling van intergetijdengebied. Daarnaast onderzoeken we of en hoe we de hogere platen en de verouderde schorren periodiek kunnen verjongen. Dit vraagt om een goede monitoring van de effecten van zowel de uit te voeren ingrepen als de (langetermijn)effecten op de natuurwaarden hiervan. Deze kennis is belangrijk voor toekomstige besluiten over het sedimentbeheer.

Programmatische Aanpak Grote Wateren

De grote waterstaatkundige ingrepen in de vorige eeuw maakten Nederland veilig en welvarend. Maar al die dijken, dammen, vaargeulverruiming, inpoldering en peilbeheer hebben ook een keerzijde. In veel grote wateren veranderde de natuurlijke stroming van water en sediment. Daarmee ging veel kenmerkend leefgebied verloren en staan veel wateren niet meer met elkaar in verbinding. Plant- en diersoorten missen daardoor passend leefgebied. Ook zijn de mogelijkheden voor vistrek beperkt. Dit maakt natuur en de ecologische waterkwaliteit kwetsbaar. Daarom hebben die een impuls nodig. In de Programmatische Aanpak Grote Wateren werken Rijk, regio en maatschappelijke organisaties aan toekomstbestendige grote wateren. Daar gaat hoogwaardige natuur samen met een krachtige economie. Sedimentbeheer Westerschelde is één van de projecten.

Foto: Loes de Jong

Wat levert het op?

Behoud en herstel van laagdynamisch ondiepwater- en intergetijdengebied zorgen ervoor dat estuariene natuur en de bijbehorende ecologische processen meer de ruimte krijgen. Zo ontstaat er nieuw leefgebied voor jonge vis en bodemdieren, en voor de vogels voedselzoek-, rust-, broed- en overwinteringsgebied. Behoud van ondiepwater- en intergetijdengebied reduceert de golfbelasting op de dijken langs de Westerschelde. Dit vergroot de waterveiligheid. Met dit project (en de toekomstige opschaling) komen de doelen voor ecologische waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water) en natuur (Natura 2000) binnen bereik. Hierdoor zijn maatschappelijke opgaven uit de gebiedsagenda beter in te passen. Denk aan verstedelijking, transport en bedrijvigheid. Het verbetert ook de kwaliteit van de leefomgeving en dat is weer goed voor het vestigingsklimaat.

Werk in uitvoering

De verbetering van het sedimentbeheer is een belangrijk onderdeel van de Agenda van de Toekomst van de Vlaams-Nederlandse Schelde Commissie. De betrokken Nederlandse partijen zijn het Rijk, de Provincie Zeeland en de gemeenten Reimerswaal, Terneuzen, Vlissingen en Hulst. Nadat alle mogelijke maatregelen gezamenlijk zijn onderzocht op effectiviteit en haalbaarheid, besluiten de samenwerkingspartners rond 2024 over het uiteindelijke maatregelenpakket. Na het milieueffectenonderzoek en het verwerken van de ontvangen zienswijzen, stelt de minister van Infrastructuur en Waterstaat naar verwachting in 2026 het voorkeursalternatief vast. Daarna volgt de planuitwerking. Een paar jaar later kan dan de aannemer aan het werk. Natuur- en landschapsorganisaties en terreinbeheerders zullen nauw worden betrokken bij het opstellen van de plannen en de monitoring.

Toekomstbestendig en klimaatrobuust

We streven naar een veilig en welvarend Nederland. Daarom draaien we de waterstaatkundige ingrepen van vroeger niet terug. Wel willen we de 'voetafdruk' van waterbeheer en waterveiligheid verkleinen. Waar mogelijk kiezen we voor herstel van getij, aanleg van ontbrekend of verloren leefgebied en geleidelijke overgangen tussen land en water, en tussen zoet en zout. Alle projecten worden toekomstbestendig en klimaatrobuust ontworpen: ze houden rekening met zeespiegelstijging, extreme rivierafvoeren, droogte en opwarmend water. Zo kunnen we ervoor zorgen dat planten en dieren ook dan plek kunnen vinden om te leven en zich voort te planten. Dat draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit in ons land, ook in de toekomst.